

PA "v

Brossa

EXPOSICIÓ ITINERANT
JOAN BROSSA. ESCOLTEU
AQUEST SILENCI

«Si no podia escriure, als moments d'eufòria seria guerriller, als de passivitat prestidigitador. Ésser poeta inclou totes dues coses.»

Joan Brossa

Presentació

“Joan Brossa: Escolteu aquest silenci” mostra l’obra polièdrica de Joan Brossa partint de **tres eixos: el compromís, la transformació i la mirada reflexiva**.

«Escolteu aquest silenci» és un poema de Joan Brossa escrit l’any 1963. Uns mots que sintetitzen tota una trajectòria projectada en diferents gèneres i disciplines, en un context històric convuls i contrari a la llengua en què s’expressà i a les seves idees (la seva obra es desplega entre 1938 i 1998). El full de ruta del poeta és el de “caminar i oblidar”. I en aquest camí actua sempre de manera compromesa, transforma la realitat màgicament i acondueix el lector o espectador cap a una reflexió crítica i irònica, amb uns elements mínims i senzills. En resum, Brossa **ens força a una nova mirada per descobrir el silenci original** a partir de les obres que s’exhibeixen en aquesta exposició.

De tothom és coneguda una frase que el poeta digué en una entrevista de 1968: «Si no podia escriure, als moments d’eufòria seria guerriller, als de passivitat prestidigitador. Ésser poeta inclou totes dues coses». L’exposició s’organitza al voltant d’aquests dos pols i n’afegeix un tercer: la capacitat que el poeta té de fer-nos pensar i reflexionar sobre la vida i el món.

Vista panoràmica de l'exposició

Tot plegat, acompanyats d'una persona, Joan Brossa, que excel·lia per un humor audaç, una integritat i honestetat exemplars, i una inquietud permanent. En cadascun dels àmbits, la creativitat del poeta es desplega en diferents gèneres que són, com el mateix Brossa havia dit, «les cares d'una mateixa piràmide que es troben al punt més alt».

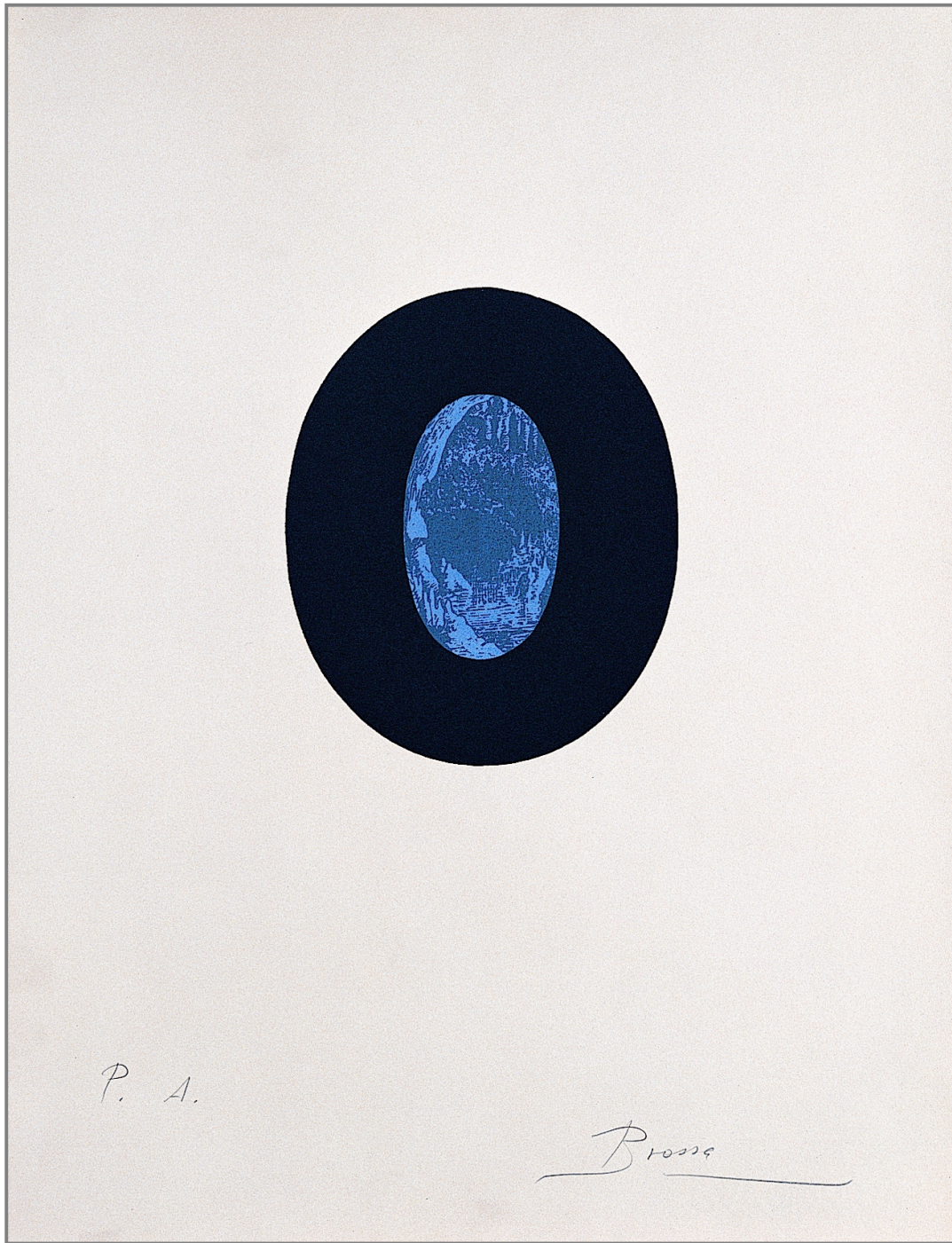
D'una manera succinta l'exposició "Joan Brossa: escolteu aquest silenci" ens permet escoltar les paraules callades del poeta, veure el poder de trasbalsar consciències de la seva obra plàstica i copsar la teatralitat latent de totes les seves propostes. En resum, ens descobreix tots els aspectes de la personalitat creativa de Brossa, amb la intenció que l'espectador entengui que «No hi pot haver cultura sense afany de transformació, llibertat de creació i possibilitat de noves recerques», com digué el poeta.

Peces de l'exposició

L'exposició 'Joan Brossa: Escolteu aquest silenci' consta d'un total de **vint-i-set peces originals**:

11 POEMES VISUALS

- ✧ *Poema visual*, 1970-1975
- ✧ *Hollywood*, 1989
- ✧ *Estel*, 1988
- ✧ *Poema visual*, 1988
- ✧ *Poema visual*, 1988
- ✧ *Poema visual*, 1988
- ✧ *O amb gruta*, 1970-1975
- ✧ *Sis diagrames*, 1970-1989
- ✧ *Poema visual*, 1988
- ✧ *Poema visual*, 1989
- ✧ *Miami Beach*, 1970-1989

O amb gruta, 1970-1975

5 CARTELLS

- ✖ *USA-Nicaragua, 1987*
- ✖ *Volem viure plenament en català, 1997*
- ✖ *43 Fira del llibre d'ocasió antic I modern, 1994*
- ✖ *Correfoc, 1982*
- ✖ *Joan Brossa. Entre les coses i la lectura, 1994*

Volem viure plenament en català, 1997

9 POEMES OBJECTE

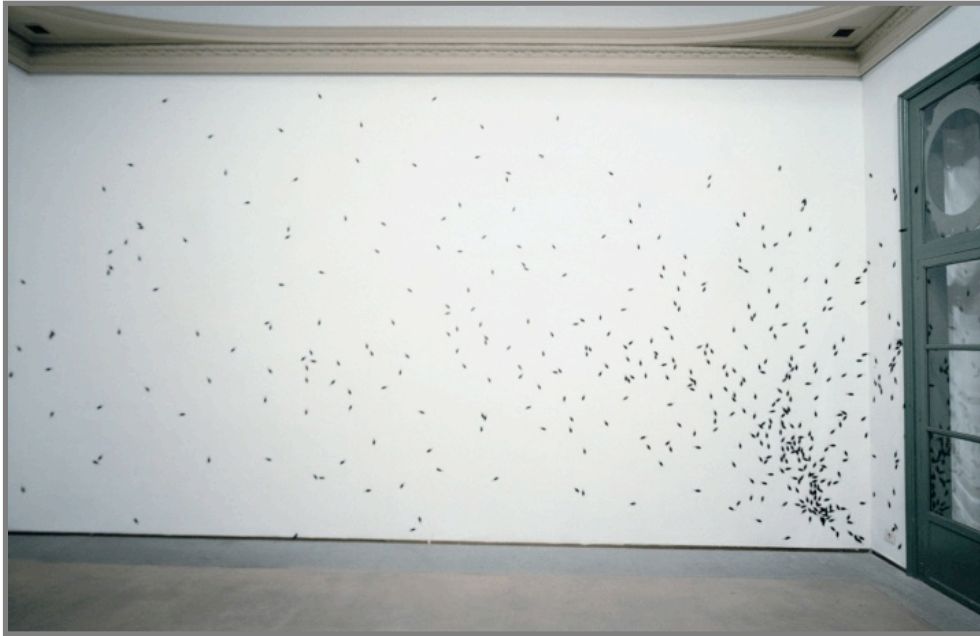
- ✧ *Senyor*, 1975-1982
- ✧ *Eclipsi*, 1988
- ✧ *Dòlar*, 1989
- ✧ *La clau de la clau*, 1989
- ✧ *La font del cordill*, 1988
- ✧ *Camí*, 1967
- ✧ *Poema objecte*, 1968
- ✧ *Cinema*, 1988
- ✧ *L'ou del caos*, 1988

Eclipsi, 1988

1 INSTAL·LACIÓ

✧ *El planeta de la virtut, 1994*

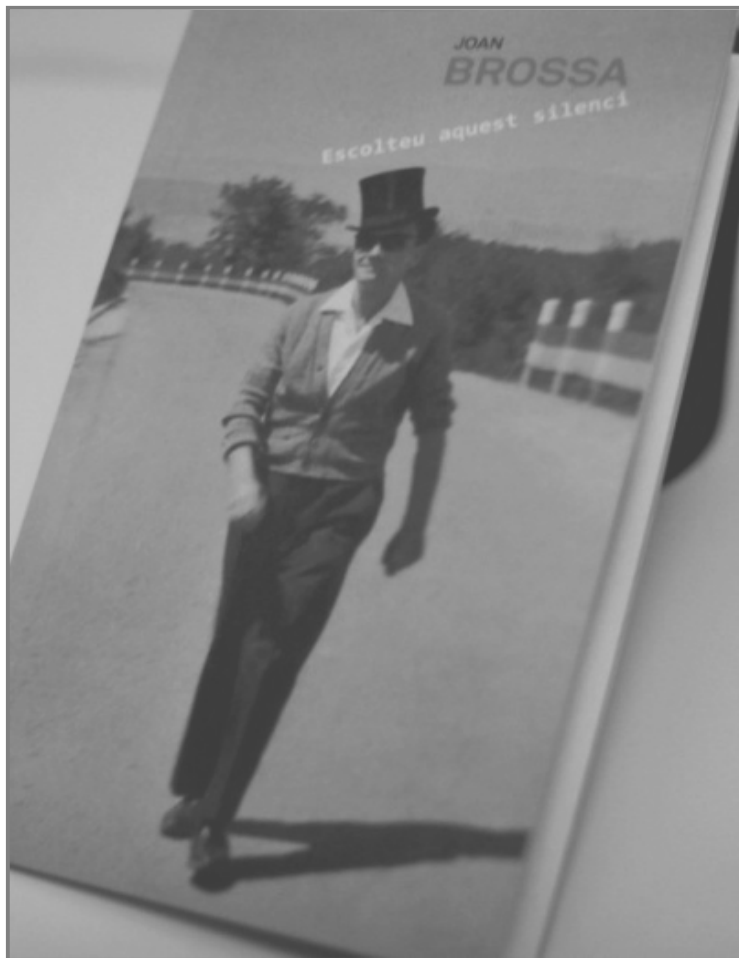
1 LLIBRE DE BIBLIÒFIL FET EN COL·LABORACIÓ AMB PEREJAUME

✧ *El bosc a casa, 1986-1989*

A banda d'aquestes peces, s'han reproduït **disset poemes escrits** del poeta amb la finalitat de donar el mateix valor a l'obra escrita que a la part visual. El conjunt s'acompanya de **cinc marcs digitals** (pantalles TFT petites) amb diferents materials audiovisuals d'interès: selecció de fotografies personals de Brossa, recull d'entrevistes, mostra d'alguns poemes urbans realitzats pel poeta, reproducció de *Foc al càntir*, una pel·lícula dirigida per Frederic Amat a partir d'un guió de Brossa i, finalment, accions o paròdies realitzades pel poeta en diferents moments de la seva vida. **Tres fotografies de grans dimensions** del poeta, preses en moments diferents del seu itinerari vital, ambienten i humanitzen l'espai.

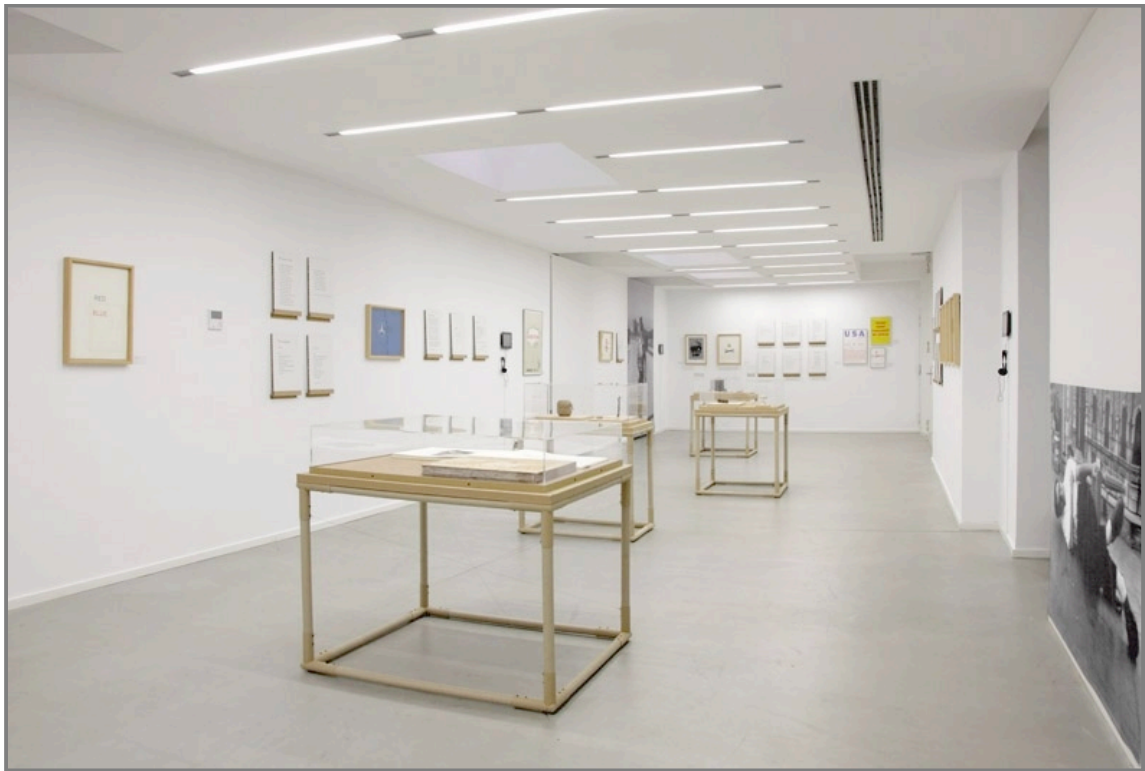
Com a material de difusió de la mostra la Fundació Joan Brossa ha dissenyat un petit **catàleg** que consta d'una introducció, de bona part dels poemes escrits, visuals i objectes de l'exposició i d'una síntesi biogràfica del poeta. Aquest catàleg ha estat editat en català, en castellà i en anglès.

Catàleg de l'exposició

L'exposició en imatges

Itinerància

Els **requeriments bàsics** que es demanen a tots els espais que vulguin exhibir aquesta mostra són:

- ✧ Disposar d'un espai expositiu d'entre 70 i 90 m².
- ✧ Tenir cinc punts d'electricitat per poder endollar els marcs digitals.
- ✧ Gaudir de les condicions de seguretat necessàries.
- ✧ Fer-se càrrec de l'assegurança de l'exposició.

A banda d'oferir la itinerància de l'exposició, la Fundació Joan Brossa proposa un seguit d'**activitats paral·leles** com a complement a la mostra que poden ser realitzades a la mateixa entitat o bé a qualsevol altre espai de la localitat. Les propostes són les següents:

- ✧ Visita inaugural, conferència o taula rodona a l'entorn de Joan Brossa i de l'exposició.
- ✧ Assessorament pedagògic i desenvolupament d'un programa educatiu.
- ✧ Clubs de lectura: "El dia a dia" i "Passat festes".
- ✧ Espectacles teatrals brossians: "Poemància" i "Embrossa't".
- ✧ Lectures poètiques: "Núria Candela diu Joan Brossa" i "Un home reparteix fulls clandestins".

Pel que fa al **pressupost de la itinerància**, variarà en funció de l'indret on es trobi l'entitat interessada, de si s'assumeix el transport, el muntatge i el desmuntatge i de les activitats complementàries que es vulguin realitzar, si és el cas. Aquest seria un model de pressupost:

CONCEPTE	DESPESA (IVA no inclòs)
Coordinació	800€
Direcció artística / comissariat *	1.200€
Adaptació tècnica de l'exposició**	470€
Muntatge i desmuntatge***	2.520€
Transport (segons quilometratge)	
Fins a 20 Km	320€
Fins a 40 Km	440€
Fins a 80 Km	680€
Fins a 160 Km	1.040€

Dietes (3 muntadors x 3 dies)****	180€
Activitats complementàries*****	
Visita guiada, conferència o taula rodona	150-500€
Assessorament pedagògic, formació d'educadors i programa educatiu	500-1.000€
Club de lectura	180€
Espectacle teatral: <i>Poemància</i>	1.200€
Espectacle teatral: <i>Embrossa't</i>	1.250€
Lectura poètica: "Núria Candela diu Joan Brossa"	700€
Lectura poètica: "Un home reparteix fulls clandestins"	700€

* Els conceptes de "coordinació" i de "direcció artística / comissariat" són les despeses bàsiques que haurà d'assumir l'entitat d'acollida. En cas de voler fer-se càrrec del transport, el muntatge i el desmuntatge, aquesta entitat es farà responsable de qualsevol desperfecte que puguin patir tant les obres exposades com els materials que integren la mostra. La Fundació Joan Brossa no assumirà la impressió, producció o traducció de qualsevol element que confirmi l'exposició; sí que es responsabilitzarà, en canvi, de proporcionar tota la informació que es requereixi.

** L'adaptació tècnica de l'exposició inclou la visita dels dissenyadors, el treball amb plànols i/o cotes i la realització de plànols 3D de l'espai expositiu per tal d'ésser validats tant per la Fundació Joan Brossa com per l'entitat interessada.

*** El muntatge no inclou la il·luminació de la sala. En cas que fos necessària, s'hi afegiria una partida aproximada de 180€, sempre que la sala sigui d'unes dimensions similars a les proposades i que l'estat de focus i carrils sigui correcte. Tampoc s'inclouen les cartel·les de les peces ni els elements de comunicació externa (postals, cartells, etc.) que caldrà produir per a cada exposició així com tampoc es compten els imprevistos o reparacions.

**** El pressupost no contempla pernoctacions ni dietes senceres. Només contempla dues mitges dietes per dos dies: muntatge i desmuntatge. L'equip de muntatge el conformen tres persones.

***** El pressupost d'aquestes activitats no inclou el desplaçament de les persones encarregades de dur-les a terme. En cas que es pugui arribar a l'equipament amb la Xarxa de Transports Metropolitans de Barcelona no caldrà fer cap despesa de desplaçament extra.

Joan Brossa

Joan Brossa (Barcelona, 19 de gener de 1919 – 30 de desembre de 1998) és un dels poetes avantguardistes catalans més importants del segle XX. Va començar a escriure ocasionalment quan fou mobilitzat durant la Guerra Civil espanyola. Un cop tornat a Barcelona (1940), va conèixer J.V. Foix, Joan Miró i Joan Prats. Gràcies als seus consells i dins d'una línia neosurrealista va començar a escriure sonets, proses, odes i teatre (que ell anomenava «poesia escènica»). L'any 1941 i d'acord amb els paràmetres futuristes, va fer els primers poemes visuals (que aleshores anomenava «experimentals»). El seu primer *objet trouvé* és de 1943, el seu primer aparellament d'objectes distants és de 1950 i la seva primera instal·lació, en l'aparador d'una sastreria, és de 1956. L'any 1948 havia fundat la revista *Dau al Set* amb Antoni Tàpies, Joan Ponç, Modest Cuixart, Arnau Puig i Joan-Josep Tharrats; i l'any 1951 havia participat en l'exposició del grup a la Sala Caralt amb tres poemes experimentals.

A partir de 1950 i a causa dels contactes amb el poeta brasiler João Cabral de Melo la poesia de Brossa (amb el llibre *Em va fer Joan Brossa*) féu un tomb radical vers el compromís social. Aquest interès polític també el manifestà Brossa en odes, sonets i obres de teatre d'una estructura més tradicional (com ara *El pedestal són les sabates* de 1955, entre els llibres de poesia, o *Els beneficis de la nació* de 1958 i *Or i sal* de 1959, entre els de teatre). Al costat, però, hi hagué un interès conceptual, que desenvolupà especialment a partir dels anys seixanta (*Poemes civils*, 1960; *El saltamartí*, 1963, etc.). Això el portà durant aquella dècada a experimentar a fons amb la poesia visual i els poemes objecte, uns gèneres que mai més ja no abandonaria. L'any 1960 participà, convidat per Miró, a l'exposició *Poètes, peintres, sculpteurs* a la Galeria Maeght de París. Simultàniament iniciava les col·laboracions amb artistes com ara Antoni Tàpies o Joan Miró, que poc a poc aniria ampliant cap a valors de la plàstica de totes les generacions: Eduardo Chillida, Frederic Amat, Perejaume, Alfons Borrell, José Niebla, etc. En tots els casos, el resultat són llibres ben singulars com ara *Novel·la* (1965, amb Tàpies), una obra mestra d'art conceptual, o *Tres Joans* (1978, amb Miró), on la complicitat entre el veterà pintor i el poeta és total. D'altra banda, dins del món de la poesia visual, fou reconegut des del principi i l'any 1971 participaria ja en exposicions col·lectives tant a Catalunya com a l'estranger.

Paral·lelament, a partir de la sorpresa que va suposar en el moment de la seva publicació *Poesia Rasa* (1970) (selecció de llibres escrits des de 1943, continuada a *Poemes de seny i cabell* i a *Rua de llibres*) i els sis volums de *Poesia escènica* (entre 1973 i 1983) Brossa s'anà imposant com una de les figures cabdals de la literatura catalana contemporània, alhora que començava a ser reconegut internacionalment com a artista plàstic.

De mica en mica l'obra de Brossa era requerida arreu, però d'ençà de la seva primera antològica a la Fundació Joan Miró de Barcelona (1986), les exposicions esdevingueren una constant per al poeta. Entre elles, la del Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía de Madrid (1991) li atorgà autèntica anomenada internacional. A més, la seva obra havia arribat al carrer mitjançant els anomenats «poemes corporis», com ara el *Poema visual transitable* del velòdrom de Barcelona (1984). Aquests poemes van anar esdevenint un paisatge habitual per als barcelonins i per als habitants de ciutats del voltant de la capital catalana, però també de Mallorca, d'Andorra i, fins i tot, de llocs tan allunyats com Frankfurt am Main i L'Havana. Una altra fita important en la seva carrera artística fou l'exposició *Joan Brossa, entre les coses i la lectura* al Palau de la Virreina de Barcelona l'any 1994. Brossa omplí tot el palau d'instal·lacions inèdites i demostrà així la seva capacitat de transformar la realitat i sorprendre l'espectador.

Joan Brossa al terrat de casa. Anys 50.
Fotògraf: Roman Ferrer.

De tota manera, el capteniment per la plàstica mai no va suposar una interrupció de la seva enorme obra literària i teatral. Pel que fa a l'escena, ja des dels anys quaranta havia escrit accions-espectacle (precedents dels happening i les performances) i més tard va derivar cap a tota mena de gèneres parateatral, com ara els monòlegs de transformació, els ballets i els concerts, alhora que aprofundia en el teatre de text, els llibrets d'òpera o els guions cinematogràfics (a part d'uns projectes de 1948, és de tothom coneguda la seva aportació al cinema de Pere Portabella). Són remarcables les col·laboracions amb els músics Josep M. Mestres Quadreny, i Carles Santos, amb els quals aconseguí relleu internacional gràcies a estrenes com Suite bufa (amb Mestres) a Bordeus i a Nova York l'any 1966 o Concert irregular (amb Santos) a St. Paul-de-Vence el 1968.

Pel que fa a la poesia pròpiament dita, en la dècada dels setanta començà a desenvolupar un nou gènere poètic, la sextina, forma medieval amb la qual experimentà fins als límits (els seus quatre llibres de sextines són recollits a Viatge per la sextina, 1987). En els seus últims poemaris, es constata una continguda i emotiva reflexió sobre la vida i la mort, plena de digressions i serenitat (Passat festes 1995, La clau a la boca 1997, Sumari astral, 1999). Els darrers anys de la seva vida va rebre premis per a tots els gèneres que havia practicat i des de tota mena d'instàncies. Entre d'altres, el Premi Ciutat de Barcelona, 1987; la medalla Picasso de la Unesco, 1988; el Premi Nacional d'Arts Plàstiques de la Generalitat de Catalunya, 1992; o la Medalla d'Or de les Belles Arts del Ministerio de Cultura, 1996. L'any 1999, en ocasió del seu 80è aniversari, havia de rebre el doctorat honoris causa per la Universitat Autònoma de Barcelona, la qual cosa fou ja a títol pòstum a causa de la seva mort inesperada.

En el terreny internacional cal remarcar la presència de Brossa a l'Art'20 de Basilea (1989) i a les biennals de São Paulo (1994) i de Venècia (1997) i les exposicions individuals a Munic (1988), Nova York (1989), Ceret-Cotlliure (1990), Houston (1990), Londres (1992), Marsella (1993), Malmö (1993), París (1995), Kassel (1998) o Mèxic i Monterrey (1998), entre d'altres. Després de la seva mort, fou la gran antològica de 2001 a la Fundació Joan Miró de Barcelona la que atorgà a Joan Brossa la consagració definitiva. Des del 2005 i fins a l'actualitat altres exposicions antològiques seves han recorregut diverses ciutats de Xile, Brasil, Argentina, Portugal, Àustria, Txèquia, Suècia, França, Alemanya i Polònia.

Fundació Joan Brossa

La Fundació Joan Brossa es constituí el 20 d'octubre de 1999 amb el propòsit de **promoure i conservar l'obra del poeta i difondre el seu missatge a un ampli nombre de lectors i espectadors**. Entre d'altres objectius figuren l'organització i classificació de la seva obra, el foment d'accions destinades a un major coneixement i divulgació tant del poeta com de la cultura catalana, i la concessió de premis, beques i ajuts destinats a la investigació i a la formació. La idea arrenca del testament de Joan Brossa, on deixava totes les seves pertinences a la Fundació que es creés amb el seu nom i delegava en Pepa Llopis, la seva companya, la capacitat per endegar-la.

La Fundació ha tingut diverses seus d'ençà de la seva creació. Actualment, l'entitat es troba a l'edifici de **La Seca**, l'antiga fàbrica de la moneda de la Corona d'Aragó mentre que el fons artístic, l'arxiu personal i la biblioteca del poeta han estat cedits en dipòsit al MACBA. El treball col·lectiu amb aquest Museu vol contribuir a convertir Joan Brossa en un referent literari, artístic, cultural i social de la Catalunya contemporània.

Programa d'activitats. La Fundació desenvolupa anualment un programa d'activitats ben ampli adreçat a tot tipus de públic. Algunes de les propostes més destacades són: exposicions temporals a la seu de l'entitat, mostres itinerants a partir del fons de la Fundació, itineraris urbans, tallers de poesia, clubs de lectura, recitals poètics, presentacions de llibres, etc. D'altra banda, l'entitat ha consolidat un projecte educatiu que té per objectiu fomentar la reflexió i la creativitat de les noves generacions. Des de la Fundació també es treballa amb altres entitats culturals afins amb la voluntat de teixir una constel·lació brossiana que mostri el vessant més polièdric i transversal del poeta.

Contacte

Judith Barnés: jbarnes@fundaciojoanbrossa.cat

Adreça: C/ La Seca, 2, baixos – 08003, Barcelona

Telèfon: 93 458 99 94

Web: www.fundaciojoanbrossa.cat